

Даценко Л. Д.
6 курс, ОАм 6 (16.15/1)
Науковий керівник:
д.е.н., професор Редько О. Ю.
Національна академія статистики,
обліку та аудиту
(м.Київ)

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ

Організація обліку розрахунків з покупцями і замовниками повинна забезпечити:

- своєчасну перевірку розрахунків з покупцями і замовниками;
- попередження прострочення дебіторської заборгованості.

Схематично організація бухгалтерського обліку розрахункових операцій з покупцями і замовниками зображено на схемі 1.

Схема 1. Схема організації розрахунків з покупцями і замовниками та її відображення в обліку

Суб'єкт бухгалтерського обліку — це суб'єкт господарювання в особі підприємства, організації, установи, особи тощо. Варто зазначити, що предмет і об'єкти обліку обмежуються рамками

суб'єкта господарювання, бухгалтерський облік є локальним процесом продукування інформації про об'єкти обліку, її використання в управлінні підприємством.

Суб'єкт господарювання, як правило, наділений засобами, майном, здійснює господарську діяльність, направлену на отримання фінансового результату і зобов'язаний відповідно до чинного законодавства вести бухгалтерський облік і складати звітність.

Під об'єктом обліку розуміють конкретний засіб (майно), джерело його утворення та його рух в процесі відтворення. Об'єктом обліку є також факти, дії і події господарської діяльності, які характеризують стан та використання ресурсів, процеси придбання засобів виробництва продукції та її збуту, розрахункові відносини підприємства з юридичними та фізичними особами, фінансовий стан та результати діяльності підприємства.

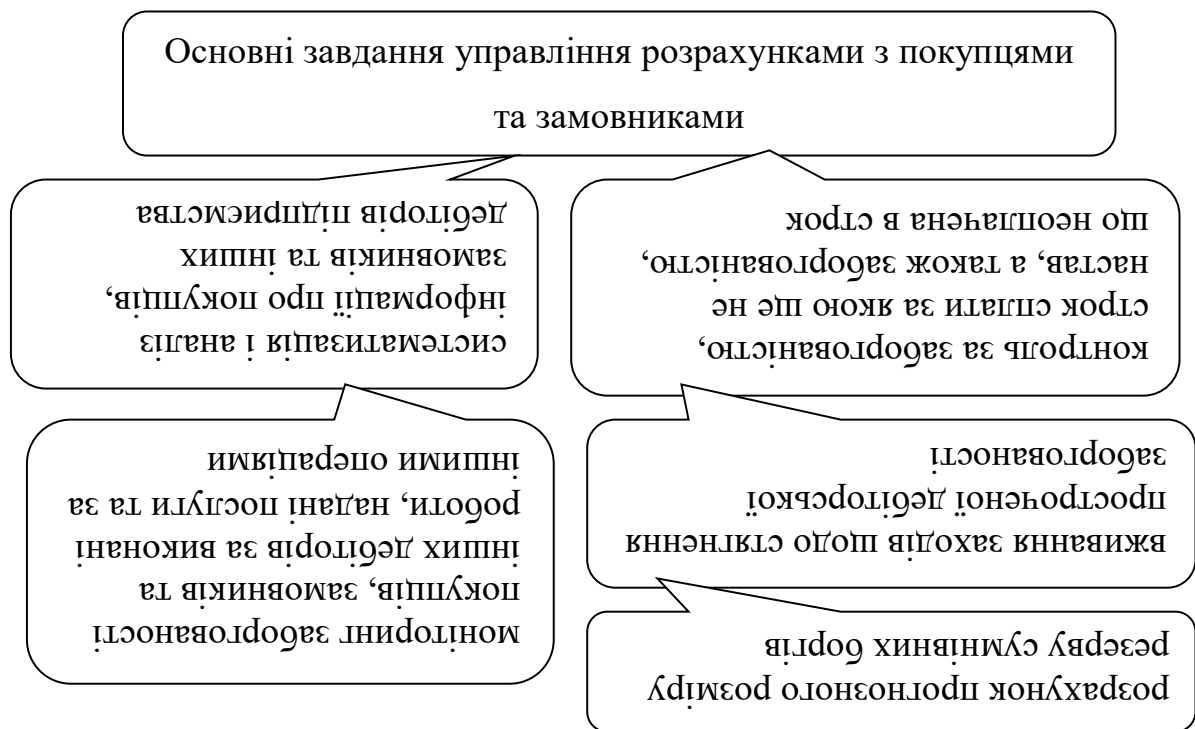

Схема 2. Основні завдання управління розрахунками з покупцями та замовниками

Господарські операції відображаються в бухгалтерському обліку методом їх суцільного і безперервного документування. Записи в облікових регістрах щодо обліку розрахунків з покупцями і замовниками проводять на підставі первинних документів, створених відповідно до вимог Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку.

Організація бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями та замовниками та її аудиту на підприємстві в цілому відповідає вимогам П(С)БО та закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність».

Схема 3. Основні завдання бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями і замовниками

Розрахункові взаємовідносини між клієнтами виникають у процесі господарської діяльності підприємства, і цим відносинам, як правило, повинне передувати укладання договорів надання послуг. Договір являє собою комерційний документ, згідно з яким оформлено торгівельну угоду. У ньому міститься письмова угода сторін про зобов'язання продавця передати та зобов'язання покупця прийняти послугу і сплатити за нього певну грошову суму.

Особлива увага в договорах приділяється обов'язкам сторін, умовам перевезення вантажу, порядку взаєморозрахунків, відповідальності сторін, форс-мажорним обставинам та строку дії договору, оскільки ці умови договору є істотними і необхідні у разі вирішення спору у претензійно - позовному порядку.

Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», підставою для бухгалтерського

обліку господарських операцій є первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій. Первинні документи повинні бути складені під час здійснення господарської операції, а якщо це неможливо - безпосередньо після її закінчення. Первинні документи складаються на бланках типових форм, затверджених Міністерством статистики України.

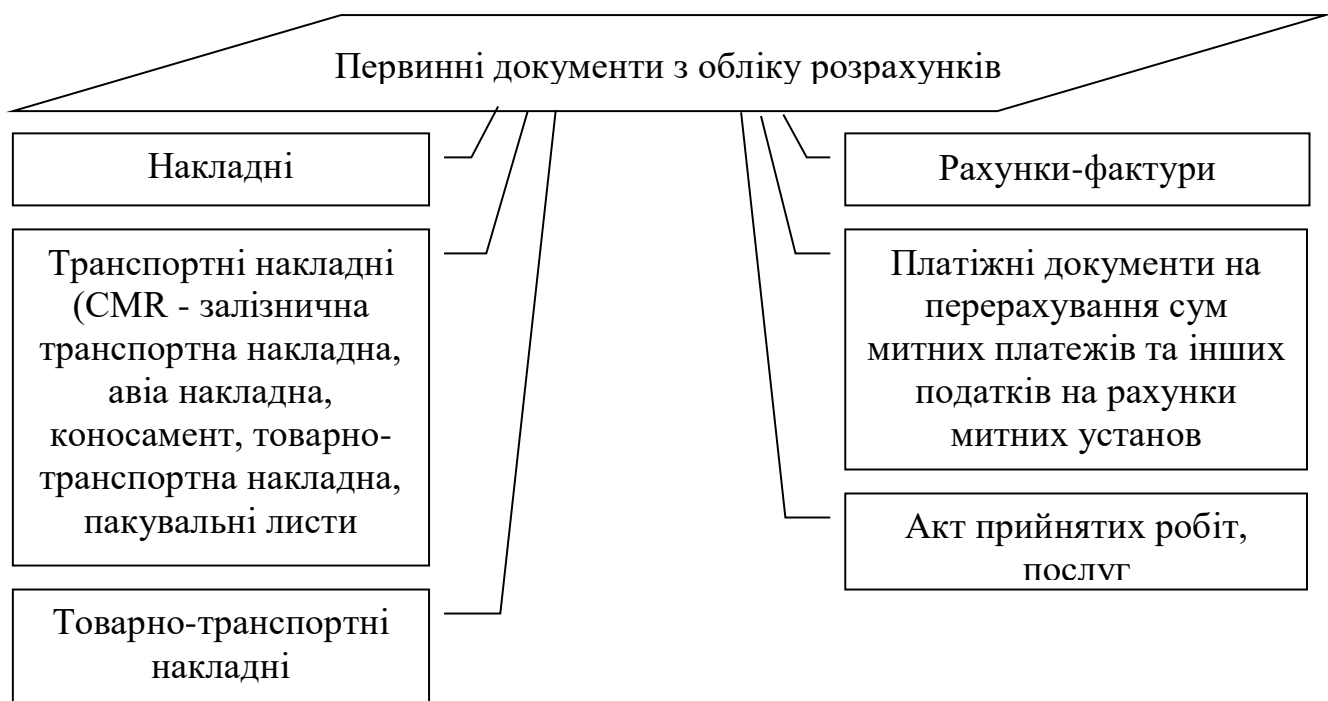
Рух первинних документів у бухгалтерському обліку ґрунтується графіком.

Графік документообігу – це затверджений порядок створення і використання інформації, що зазначена в документах, який регламентує:

- перелік затверджених форм;
- строки створення надання та обробки первинних документів за відповідальними виконавцями, посадовими особами;
- проходження та використання документів по інстанціях;
- передача їх до бухгалтерії для проведення обліково-звітних робіт за їх переліком і виконавцями;
- передача документів сформованих за номенклатурою архівних справ на зберігання до архіву.

Графік документообігу може бути оформлений у вигляді схеми, або переліку робіт зі створення, перевірки та обробки документів, які виконуються кожним підрозділом підприємства, а також усіма виконавцями із зазначенням їх взаємозв'язку та строків виконання робіт.

Розглянемо, які саме первинні документи слугують основними джерелами інформації для контролю розрахункових відносин з покупцями і замовниками (схема 4).

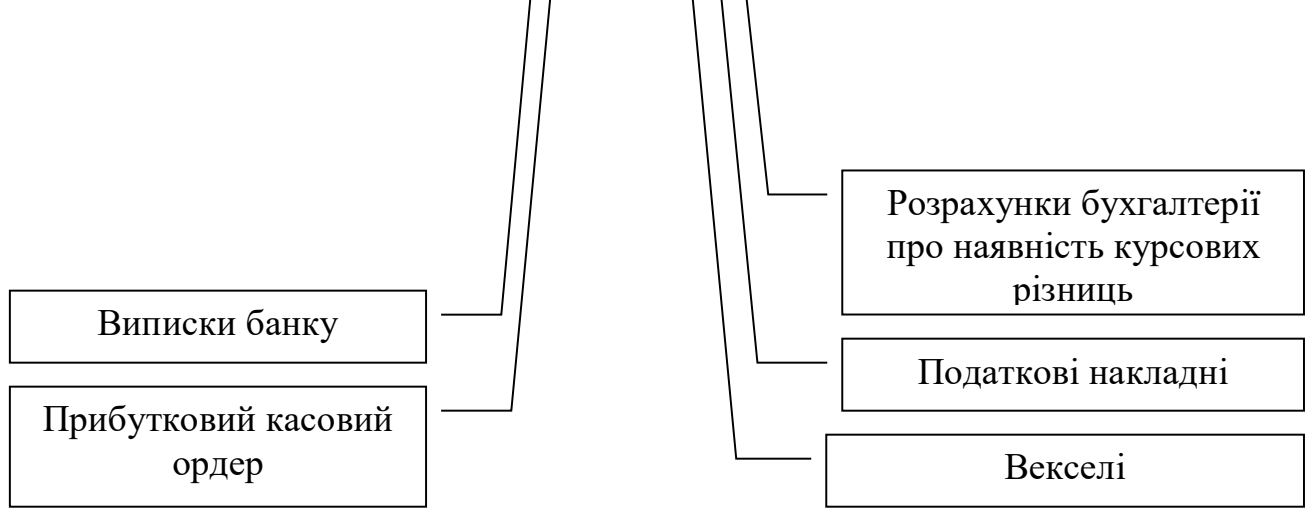

Схема 4. Первинні документи з обліку розрахунків

Для обліку дебіторської заборгованості покупців і замовників використовується рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками». Аналітичний облік розрахунків з покупцями та замовниками ведеться за кожним покупцем і замовником, за кожним пред'явленим до сплати рахунком.

Дебіторська заборгованість — сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату. Юридичні та фізичні особи, які внаслідок подій, що відбулися, заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їхніх еквівалентів або інших активів, є дебіторами.

Дебіторська заборгованість визнається активом, якщо її сума може бути достовірно визначена та існує вірогідність одержання за нею майбутніх економічних вигод.

Процес обліку розрахунків з покупцями та замовниками можна представити у такому вигляді – таблиці 1.

Таблиця 1

Процес обліку розрахунків з покупцями

1	Спочатку оформлюється договір про надання послуг. Факт надання послуг має бути належним чином оформлений документами: акт виконаних робіт та декларація на перевезення вантажу.
2	Для забезпечення оплати підприємством-покупцем бажаних послуг на його адресу від постачальника виставляється «Рахунок-фактура», в якому вказується кількість, ціна і загальна сума (з урахуванням ПДВ) щодо їх оплати. Первинними документами для розрахунків з покупцями і замовниками є: акт виконаних робіт або рахунок-фактура, за яким здійснюється перерахування коштів на розрахунковий рахунок підприємства-продавця.
3	В свою чергу перерахування коштів на розрахунковий рахунок підприємства - постачальника здійснюється за допомогою документа «Платіжне доручення»

4	Підтвердженням здійснення оплати за послугу є виписка банку по розрахунковому рахунку підприємства-продавця, товарно-транспортна накладна, а також, надають покупцеві податкову накладну, із зазначенням у ній дати виписки, порядкового номеру, найменування та індивідуального податкового номеру продавця і покупця.
5	Для отримання у постачальника придбаних послуг самовивозом в офісах компанії, представнику підприємства - покупця повинна бути видана «Довіреність на одержання». Підставою для видачі багажу зі складу підприємства є доручення, яке пред'являється представником клієнта і яке повинне містити відповідні реквізити. Підпис представника покупця на дорученні повинні бути ідентичними підпису одержувача на відвантажувальних документах про приймання продукції.

Ретельне виконання всіх етапів організації обліку, аналізу та аудиту розрахунків дасть змогу побудувати на підприємстві ефективну систему за допомогою якої можна ефективно керувати дебіторською і кредиторською заборгованостями підприємства. Така система не тільки покращить розрахунки з контрагентами, але й надасть більші можливості до ефективного залучення коштів в грошовий обіг на підприємстві, що відобразиться на результатах його діяльності в цілому.

Список використаних джерел:

1. Закон України Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні від 16.07.99 р. № 996-XIV із змінами від 11.06.2017 N 1702-VII.
2. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: затв. Мінфіном України від 24.05.95р. № 88 (останні зміни z0567-17 від 26.05.17).
3. Положення про форму і зміст розрахункових документів, затверджене наказом ДПА України від 01.12.2000 р. № 614.
4. Білик, М. Д. Управління дебіторською заборгованістю підприємства/ М. Д. Білик // Фінанси України. – 2003. – № 12. – С. 24-36.
5. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку. Підр. Для студ. Вузів спец. „Облік і аудит”./ 2-е вид., перероб. та доп. Житомир :ПП «Рута», 2015.-912 с.

